

16. oktober 2022

UKA2022/92

Kalaallit Nunaanni Inuit nalunaarsorsimaffiannik, Norgemi sametingimi valgmanntallimut aaqqissuussineq isumassarsiorfigalugu (Kalaallisut inuit nalunaarsorsimaffiat aamma qinersisartut nalunaarsorsimaffiat), nammineq kajumissutsimik nalunaarsuineramik aamma qinersisartut nalunaarsorsimaffiannik tungaveqartumik, suliaqarnissamik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. (Inatsisartunut ilaasortaq, Pele Broberg, Naleraq)

Pele Broberg Naleraq siunnersuutaanut soqutiginantumut Siumumiik qujavugut.

Nunarsuarmi inuiaavugut assigiinngitsorpassuarnik immikkut inuiaassuseqartut (etnicitet), inuiaat ilai assersuutigiinnarlugu Kiniiserit ima amerlatigipput nunarsuarmi innuttaasut 20%-ralugit uagulli inuiaqatigiit Inunnik aallaaveqartut 200.000 ataallugit taamaallaat amerlassuseqarpugut. Taama ikitsiginitta nammineq oqaluttuaraa pinngitsoorata immikkut illersugaasariaqartugut.

Nunarsuarmi nunap inuiinik taaneqartartut 370 millioniinnaapput tassa nunarsuup inuisa 4%-iinnaralugit. Nunarsuarmi nunap inuui nunasiaataasimanerminni ikileriarujussuarsimapput ullumikkullu namminneq nunaminni amerlanerpaat ikinnerussuteqartuupput, taamaallaat Boliviami, Guatemalami nunatsinnilu nunap inuui amerlanerussuteqarlutik inuupput.

Oqaluttuarisaaneq kingumut qiviarutsigu, nunap inuui nunasiaataasimanerminni aqqusaarsimasaat oqaluttuassartaallu oqitsuinnaangillat, assersuutigiinnarlara Canadami nunap inuuisa meerartai toqorangaanikorpasuit nassaariortorneqarput.

Inatsisartut upernaq ataatsimiimata siunnersuutigaara nunasiaataasimanitsinni pisimasut alianarluinnartut akuersaarneqarsinnaanngitsullu misissuiffigineqartariaqartut, soorlu pinngitsaaliilluni spiralilersuisimanerit, meeqqat angajoqqaaviniik misileraalluni nunaq qimallugu qimagutsitsisimanerit, illoqarfinnik nunaqarfinnillu matusinerit, Hingitaq 53 il. il.

Naalagaaffiit Peqatigiit nalunaarutaanni, ILO-mi isumaqatigiissut 169, nunap inuuisa pisinnaatitaaffiini aammalu Qallunaat Nunaata atsiorsimasaani imminut kinaassusilersinnaaneq (selvidentifikation) pisinnaatitaaffiuvoq tamannalu pisinnaatitaaffiugaluartoq ulloq manna tikillugu annertuumik apeqqusersorneqartarpoq. Naqissusissallugu pingaaruteqartoq tassaavoq, nuna namminersulersimagaluarpalluunniit nammineq Naalakkersuisoqarluni Inatsisartoqarlunilu aamma innuttaasoq Inuttut kinaassusilik nunani qimassimagaluaruniulluunniit nunami allami najugaqarluni nunap inuuisa pisinnaatitaaffiini pisinnaatitaaffeqarmat kinaassutsimik illersugaalluni. Taamaakkaluartoq ulloq manna tikillugu pisinnaatitaaffik taanna nunatsinni pisortanit allaat ajornasaarunneqarpoq naak Naalagaaffiit Peqatigiit nalunaarutaanni ILO-mi

isumaqatigiissut 169-imi allaqqangaluartoq, assersuutigiinnartigu inuusuttunnguaq Canadami ilinniartuq Inuttut inuiaassuseqarnermi naqissuserneqarnissaa ujartormagu nunatsinniik ajornasaarunneqartoq!

Nunarput tassaasariaqaraluarpoq sallersaalluni Nunap Inuiisa pisinnaatitaaffiinik illersuisoq, nunarsuatsinnimi Nunap Inuii ilungersoqalutik pisinnaatitaaffimminnik sorsuuteqarput allaat taakkua inuunerannik ilaanni naleqartarluni. Taamaattumik pisinnaatitaaffiit atuutsinneqarnissaat qulakkeertariaqarparput aamma innuttaasut peqataatillugit periusissiorluta pilersaarusiorlutalu. Pisinnaatitaaffiit isiginngitsuusaaginnarnagit politik aqcutigalugu qulakkeerinnitta nunap inuiisa pisinnaatitaaffiinik atuutsitsinissamut.

Taamaattumik Siumumiik Saammaasseqatigiinnissamut isumalioqatigiissitat innersuussutaasa suliarineqarnissaat siunnersuutigaarput, taamaattumik 1953-imi tunngaviusumik inatsimmut uukapaatitaalluta ilanngutsinneqarsimanerput misissorneqassasoq Siumumiik suliakkiutigaarput, taamaattumik FN-ip pisinnaatitaaffiinik unioqutitsilluni nunap inuinik akuersaarneqarsinnaanngitsumik iliuuseqartarsimanerit akuerinagit misissorneqassasut aamma Siumumiik suliakkiutigaangut, taamaattumik Naalagaaffeqatigiinni oqartussat suliaasaqarfik "pas" pillugu nassuiaasiornissaat siunertaralugu attaviginninnissaanik, taamalu suliaasaqarfiup tiguneqarnissaa siunertaralugu suliniuteqarnissaq siunnersuuteqarpugut.

Taamatut oqaaseqarluta siunnersuut tamakkiisumik akuersaarlugu ataatsimiititaliamut ingerlaqqinnissaa innersuupparput.

Doris J. Jensen, Siumut